

Љиљана Станимировић

Универзитетска библиотека Крагујевац

ljstanimirovic@gmail.com

Весна Шујица

Универзитетска библиотека „Светозар Марковић“ Београд

vesnasujica@yahoo.com

УДК: 027.7(497.11Крагујевац)

DOI: 10.7251/BSCSR1908069S

КУЛТУРНЕ МАНИФЕСТАЦИЈЕ У УНИВЕРЗИТЕСКИМ БИБЛИОТЕКАМА У ЦИЉУ ПРОМОВИСАЊА ПРАВИХ ВРЕДНОСТИ И КАО ДОПРИНОС ПОДИЗАЊУ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА

Резиме: Суочене са великим променама и реформама у васпитно образовном процесу високошколске библиотеке промениле су устаљене начине рада и деловања. На примеру Универзитетске библиотеке у Крагујевцу представићемо један нов модел библиотечког пословања кроз обједињавање академске и културне делности. Реформа високог образовања у Републици Србији, вођена европским концептом образовања, маргинализовала је у знатној мери примарну хуманистичку и еманципаторску димензију образовања. Организовањем бројних културно-уметничких манифестација у Универзитетској галерији, која своју делатност обавља у простору Универзитетске библиотеке, дат је допринос културној еманципацији студентске популације, у циљу успешног студирања и афирмацији знања.

Кључне речи: Универзитетска галерија, Универзитетска библиотека Крагујевац, културна делатност.

Увод

Бројне анализе на универзитетима широм света показале су да традиционалан начин предавања у великим дворанама са ограниченим дијалогом и крутим курикулумом више не привлаче студенте. Креативнији приступ у настави, уз

коришћење савремене технологије доприноси далеко већој ефикасности у просецу усвајања знања и подстицању креативности у мишљењу. Реформа високог образовања у Србији подразумева подизање квалитета образовања, како би наши универзитети постали конкурентни на европском и међународном нивоу. Улазак у Европско подручје високог образовања (The European Higher Education Area – ЕНЕА), подразумева поштовање европских и светских стандарда квалитета образовања. Како би дали свој допринос и били потпора у процесу подизања квалитета образовања Универзитет у Крагујевцу и Универзитетска библиотека 2010. године оснивају Универзитетску галерију.

Од оснивања па до данас, Галерија представља освежење на културној сцени града Крагујевца. Дешавања у овом простору изузетно су посећена, не само од стране универзитетске јавности (студената и запослених на Универзитету у Крагујевцу), већ и од стране грађана Крагујевца и градова у околини.

Програм је разнолик и у току једног месеца заинтересовани на једном месту могу погледати изложбу, посетити концерт или књижевно вече. Овај простор представља спој различитих уметности: ликовних, примењених, музичких и књижевне, и по томе је јединствен и препознатљив.¹

Галерија

Универзитетска галерија је основана 2010. године, споразумом о сарадњи између Универзитета у Крагујевцу и Универзитетске библиотеке. Галерија се налази у простору Универзитетске библиотеке, изнад читаоничког дела, са којим је повезана унутрашњим степеништем.

Нова читаоница је конципирана као велики отворени простор, са услужним пултом, интернет кутком и

---

¹ https://www.kg.ac.rs/univerzitetska_galerija.php (датум приступа 15.02.2018.)

читаоничким делом, окруженим богатом и разноврсном референсном збирком у слободном приступу. Модерно дизајнирано, прикладно окружење осмишљено је с намером да подстакне учење, а величина и концепција простора омогућавају тимски рад.

Основна намена Галерије је промовисање и представљање научно-истраживачког, културног и уметничког стваралаштва наставника, сарадника и студената Универзитета у Крагујевцу, организовање изложби, концерата и књижевних вечери.

Галерија има своје органе: Уметнички савет и управника, који се залажу за остваривање програма рада и циљева Галерије. Уметнички савет чине представници Универзитета у Крагујевцу, Универзитетске библиотеке у Крагујевцу и града Крагујевца. О програмском садржају Галерије одлучује Уметнички савет. Ради бољег функционисања и кооперативности у раду, у оквиру Савета формиран су Одбор за ликовну уметност, Одбор за музичку и сценску уметност и Одбор за књижевност.

Оснивачким актом предвиђено је да Галерија:

- формира збирку уметничких дела у власништву Универзитета,
- попише и формира каталог уметничких дела у власништву Универзитета,
- организује, мења и ажурира сталну поставку уметничких дела Универзитета,
- организује посебне тематске, студијске, ретроспективне и монографске изложбе из области уметности, науке и културе,
- организује књижевне промоције и књижевне вечери
- организује музичке програме, концерте и друге музичке манифестације
- организује трибине, округле столове, радионице и друге сличне научне и уметничке скупове
- организује уметничке колоније,

- припрема и издаје публикације из области делатности Галерије,
- обавља и друге послове којима се промовише наставно, научно и уметничко стваралаштво на Универзитету у Крагујевцу, широј јавности, у земљи и иностранству.

Изложбе

Поред изложби наставника и сарадника Филолошко-уметничког факултета и Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, које се организују сваке године, Галерија је угостила и савремене српске уметнике академике. Захваљујући институционалној сарадњи са различитим установама културе приређене су и гостујуће изложбе еминентних српских галерија. Од изложби које су обележиле ликовну сцену, не само Универзитета већ и града, треба истаћи: изложбе слика Косаре Бокшан, Петра Омчикуса, Пастели Љубице-Цуце Сокић, изложба „Из колекције модерне галерије Ваљево“, „Последња деценија Саве Шумановића“ (гостујућа изложба Галерије Сава Шумановић у Шиду) , „Београдски атлас Јована Цвијића“ (гостујућа изложба Музеја града Београда) и „Ликовни уметници академици САНУ“ (гостујућа изложба Галерије српске академије наука и уметности). Међу изложбама великог формата издвајају се изложба слика једног од највећих српских сликара Саве Шумановића и „Ликовни уметници академици САНУ“, које су својом ширином, студијским приступом и визуелном презентацијом представљале посебне културне догађаје.

Ове две изложбе су и пример изузетне сарадње Библиотеке и Универзитета, без чије материјалне потпоре не би биле реализоване.

Све изложбе прате каталози, плакати и позивнице. Графичка решења првих каталога дали су професори Филолошко-уметничког факултета у Крагујевцу.

Организовањем посебних тематских изложби из области уметности, науке и културе Библиотека је успела да привуче

великих број посетилаца. Највећи број студентске и средњошколске популације привукле су изложбе са историјском тематиком и тематске изложбе којима се обележавају годишњице рођења и смрти великана српске науке и уметности.

Захваљујући изузетној сарадњи са Универзитетском библиотеком „Светозар Марковић“ у Београду реализоване су две изложбе у склопу обележавања годишњица Библиотеке. Поводом 38. година од оснивања Универзитетске библиотеке у Крагујевцу, 19. маја 2014. године, у читаоници Библиотеке свечано је отворена изложба „Универзитетске библиотеке о уметности и печатњи Милошевог доба“. Изложене су књиге штампане током четврте деценије деветнаестог века у Књажеско-србској печатњи као и фотографије писама породичне преписке Обреновића, из фонда Универзитетске библиотеке "Светозар Марковић" из Београда. Изложбу је пратио штампани каталог, у чијем је уводном делу текст о „приликама“ Милошевог доба са аспекта уметности, као и текст о Старој цркви. Управо ова грађевина представља значајан архитектонски и културни споменик, за који су везани многи историјски догађаји кроз које је прошла Србија у свом политичком и културном развоју.

Централна манифестација којом је Универзитетска библиотека у Крагујевцу обележила четрдесет година постојања и рада била је изложба посвећена Исидори Секулић. 19. маја 2017. године у Универзитетској галерији отворена је изложба „Исидора: између мира и немира“. Захваљујући разумевању и великој помоћи колега из Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ у Београду, изложени су предмети из Легата Исидоре Секулић. Увидом у делић атмосфере у којем је живела и стварала једна од највећих српских књижевница, многи посетиоци су били подстакнути да боље упознају и дело ове велике и умне Српкиње.

Један од првих циљева Галерије био формирање збирке уметничких дела у власништву Универзитета, која садржи око две стотине уметничких дела, махом слика, доста графичких листова и неколико скулптура галеријског формата. Сва дела су пописана и направљен је каталог. Као круна тих активности, почетком 2018. године организована је изложба на којој су ова дела представљена јавности.

Будући планови усмерени су на мењање и ажурирање сталне поставке. Савремено презентовање уметничких дела и пратећи програмски сардџаји у виду сценско-уметничких догађања, примена нових медија, треба да допринесу широј отворености ове установе према локалној заједници и већој посећености разноврсне публике.

Концерти

Одмах по оснивању Галерије, Уметнички савет и Одбор за музичку и сценску делатност организовали су донаторске концерте за куповину клавира. Први у низу донаторских концерата био је концерт пијанисте Милана Миладиновића, магистра клавира, доцента на Академији уметности у Новом Саду. На овом концерту под називом „Ноћ као инспирација у музици“, изведена су дела Бетовена, Шопена, Шуберта, Листа и Дебисија. Пре извођења сваке композиције уметник је детаљно објашњавао фабулу и публици преносио занимљиве детаље из самог дела и живота композитора. И поред доброг одзива публике, прикупљена су скромна средства, па је Ректорат Универзитета дао средства за куповину новог, врло квалитетног, полуконцертног клавира марке Kawai.

Поред реномираних домаћих извођача: виолинисте Матеје Маринковића, академика Исидоре Жебељан, Борислава Чичовачког, флаутисте и истакнутог педагога Кароља Марочика, наступали су и бројни гости из иностранства - Јоана Тржечијак, белгијска пијанисткиња пољског порекла, студенти и професори Универзитета за музику, драму и плес Брикнер из Линца, познати шпански акордеониста Ињаки

Алберди, који је данас један од највећих уметника хармонике и др.

Концерти се одржавају два пута месечно у току концертне сезоне, која траје од почетка октобра до краја јуна. Одзив публике је одличан.

Промоције

Промоција 40. броја научног часописа „МАТСН“, чији је издавач Универзитет у Крагујевцу, децембра 2010. године, била је прва низу промоција које се одржавају у Универзитетској галерији. О значају овог часописа у Србији и свету, говори и чињеница да је овом скупу присуствовао и тадашњи министар за науку и технолошки развој у Влади Србије мр. Божидар Ђелић. Уредник часописа „МАТСН“, академик Иван Гутман одржао је кратку презентацију о историјату часописа и његовом значају. Након презентације уследио је перформанс „Између магије и хемије“, где су званице уживале у огледима које је приредио млади научник Томислав Гости.

У редовне активности Библиотеке и Галерије спада и представљање нових бројева универзитетског часописа за књижевност, језик, уметност и културу – „Липара“ и промоција монографских издања факултета Универзитета у Крагујевцу.

Необично интересантно и занимљиво конципирано, представљање романа „Балкан“ књижевника Видосава Стевановића и дела „Балканске беседе“ композитора Зорана Христића било је спој две уметности, музике и лепе речи.

Промоција годишњака „Доситејев врт“ у издању задужбине „Доситеј Обрадовић“ из Београда имала је за циљ да и на овај начин популаризује Доситејево дело. Часопис је намењен публикавању радова из свих области истраживања Доситејевог дела и српске културе 19. века, као и других култура повезаних са Доситејевим деловањем.

Трибине

Организовање предавања чија тематика превазилази оквире редовног наставног програма део је богатог и разноврсног садржаја.

Као добар пример треба истаћи следећа предавања: предавања професорке Факултета драмских уметности у Београду, Љиљане Богоеве Седлар на тему „Америка у романима, драмама и филмовима Стојана Стива Тешића“, „Коме је и зашто Шекспир потребан“ и „Фирдуси, Волтер и Питер Брук“; књижевно вече посвећено Милораду Павићу, циклус предавања о филмској музици, Семинар о научној комуникацији и научним информацијама.

На трибини „Културни шок“ учесници су били Горан Паскаљевић, прослављени филмски редитељ, сценариста и продуцент и Мирољуб Стојановић еминентни филмски критичар.

Предавање „Добривоје С. Божић – изумитељ савременог система кочења воза“, посвећено је животу и делу српског инжењера и проналазача, који је после Николе Тесле и Михајла Пупина на трећем месту по броју изума и конструкционих решења у историји Срба. Добривоје С. Божић мало је познат широј научној и стручној јавности, па је ово предавање изазвало велико интересовање.

Закључак

Полазећи од тога да је високо образовање, засновано на знању, основ развоја друштва и његовог даљег економског и културног напретка, мисија Библиотеке јесте да поред подршке образовном и научно-истраживачком раду, учествује и у културном развоју академске заједнице.

Литература

1. КУЛТУРНА дипломатија и библиотеке / уредници Александра Вранеш, Љиљана Марковић. - Београд : Филолошки факултет Универзитета, 2013
2. GAŠIĆ N., Економски потенцијали библиотека : култура или информација, У: Лидерство у библиотекама - спона науке, културе и привреде / уредници Александра Вранеш, Љиљана Марковић. - Београд : Филолошки факултет Универзитета : Библиотекарско друштво Србије, 2007.
3. <http://www.galerija.kg.ac.rs/>
4. www.ub.kg.ac.rs/
5. www.kg.ac.rs/univerzitetska_biblioteka.php
6. <https://univerzitetska.blogspot.com/>

CULTURAL ACTIVITIES IN UNIVERSITY LIBRARIES AS A CONTRIBUTION TO RAISING THE QUALITY OF EDUCATION

Abstract: Faced with major changes and reforms in educational process, higher education libraries have changed their established operating methods. Following the example of the University Library of Kragujevac, we will present a new model of library management through unification of academic and cultural activities. Higher education reform in the Republic of Serbia, based on European concept of education, has marginalized to a great extent humanistic and emancipatory aspect of education. Numerous cultural and artistic events organized in the University Gallery, which is located in the University Library, have contributed to the cultural emancipation of the student population, helping them to embrace knowledge and study successfully.

Key words: University Gallery, University Library in Kragujevac, cultural activities.
